

3. Косенко Д. Ю. Дизайн інтер'єру закладів середньої освіти: історичний розвиток і сучасні тенденції : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.07 «Дизайн» / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ, 2021. 316 с.

4. Косенко Д. Ю. Самуель Акбройт: біля витоків сучасного шкільного дизайну. *Особистість митця в культурі*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 20–22 квіт. 2016 р., Херсон / Херсон. нац. техн. ун-т, Каф. дизайну. Херсон, 2016. С. 98–100.

5. Ostrovskij V. M. Shkolnaya gigiena. *Enciklopedicheskij slovar*. SPb. : F. A. Brokgauz, I. A. Efron, 1903. Т. 39а. С. 633–643.

6. Akbroit S. Mein Schulsystem und die hygienische Shulbank. *Hygienischen Rundschau*. 1898. Vol. 8, nu. 5. S. 257–264.

7. Burgerstein L., Netolitzky A. Handbuch der Schulhygiene. 2nd ed. Jena : Verl. fon G. Fischer, 1902. 997 S.

8. Herman F., Van Gorp A., Simon F., Depaepe M. The school desk: from concept to object. *History of Education*. 2011. Vol. 40, no. 1. P. 97–117.

9. Knopf S. A. The prevention of tuberculous disease in infancy and childhood. *Maryland Medical Journal*. 1901. Vol. 64, no. 8. P. 322–338.

UDC 37(091)(477.74-25)-051Акбройт

I. F. PETRENKO

ORCID ID: 0000-0003-2320-6100

postgraduate student,

Rivne State University for the Humanities,

Rivne

e-mail: inna.petrenko@rshu.edu.ua

THE PERSONALITY OF ODESA EDUCATOR SAMUEL AKBROIT (1857-1930) FROM THE PERSPECTIVE OF THE MODERN PARADIGM OF BIOGRAPHICAL RESEARCH

Abstract. The publication emphasises the fact that the change in worldview paradigms causes the transition of domestic biographical science from marked by ideological moralising focus biographies of prominent figures to the creation of biographies through the prism of “human dimensions”. The source base of the biographical research of Samuel Akbroit (1857–1930), an Odesa educator, and headmaster of the Jewish school, who developed and implemented his own pedagogical system, designed, and patented a model of a school desk, includes articles, textbooks, encyclopaedic editions, various calendars, reference local history books, materials for anniversaries and memorable dates, bibliographical manuals, epistolary and photographic documents.

Keywords: personality, biographical research, source base, Samuel Akbroit, school desk.

УДК 37(091)(477)-51Демков:929(03)

Х. В. СЕРЕДА

ORCID: 0000-0002-4510-7173

науковий співробітник

відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

ПОСТАТЬ М. І. ДЕМКОВА (1859–1939) НА СТОРІНКАХ ДРУКОВАНИХ ТА ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ

Анотація. У тезах здійснено спробу дослідити представлення постаті Михайла Івановича Демкова в енциклопедичних біографічних словниках. Аргументовано доцільність широко популяризувати біографічну інформацію про видатних осіб в енциклопедичних біографічних словниках в Інтернет-просторі.

Ключові слова: М. І. Демков, педагог, енциклопедичний біографічний словник, педагогічна біографіка, цифрова біографіка.

Останніми десятиліттями у світі значно зріс інтерес до біографічних досліджень, зокрема і завдяки поширенню в Інтернеті інформації про реальних людей, бажання осмислити їхнє життя, професійне зокрема. Те, що до цього процесу залучено громадськість, можна вважати характерною ознакою культурного ландшафту ХХІ ст. Як зазначає Л. Д. Березівська, «Аналіз закордонної історіографії свідчить про високий рівень зацікавленості проблемою створення і використання електронних біографічних ресурсів як на теоретико-методологічному, так і на практичному рівнях застосувань» [1]. Разом із тим, дослідниця зауважує: «...З'ясовано, що в закордонній історіографічній джерельній базі відсутні відомості про українські електронні ресурси» [1].

Незважаючи на світові тенденції, у вітчизняному інформаційному просторі, особливо у мережі Інтернет, ще досі недостатньо представлено чимало персоналій, чий внесок у розбудову вітчизняної освіти і педагогічної думки вартий беззаперечної уваги. Особливої актуальності біографічні дослідження спадщини педагогів минулого набувають в сучасних надскладних умовах війни росії проти України з метою глибинного аналізу та, щоб уникнути помилок минулого.

Розглянемо, як у друкованих та електронних виданнях розповідають про Михайла Івановича Демкова, видатного вітчизняного педагога, учителя, організатора освіти, історика педагогіки, методиста.

Постать М. І. Демкова є у навчальному посібнику «Українська педагогіка в персоналіях» [3, с. 129–136]. Найширшу інформацію знайдемо в публікаціях дослідників (дисертації, статті, тези тощо), які вивчали його життя та творчість. Зокрема, з низки статей Н. І. Белкіної [5–9] та її дисертаційного дослідження «Освітня діяльність і педагогічні погляди М. І. Демкова (1859–1939)» [4] дізнаємося про видатного педагога чи не найбільше. А от в енциклопедичних біографічних словниках, особливо в Інтернет-просторі, даних про нього майже немає. Окрім того, варто зауважити, що про М. І. Демкова на сторінках віднайдених Інтернет-ресурсів йдеться коротко та обмежено [10].

На окрему увагу заслуговує представлення персоналій в електронному інформаційно-бібліографічному ресурсі «Видатні педагоги України та світу», який створили фахівці ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, бібліотеки, що є «...інтегратором та поширювачем педагогічного біографічного знання в Україні», як

зазначає Л. Д. Березівська [1; 2, с. 209–210]. У структурі цього ресурсу постать М. І Демкова розглянуто доволі повно [11].

Отже, в результаті аналізу джерел встановлено, що у вітчизняних енциклопедичних біографічних словниках відомості про М. І. Демкова практично відсутні. Надзвичайно важливо поширювати педагогічні біографічні знання саме на електронних носіях. Як окремий напрям дослідження можемо виділити подання в Інтернет-просторі інформації про видатних українських діячів іноземними мовами (переважно англійською). Це дуже актуально та перспективно з огляду на сплеск зацікавленості світової спільноти історичною та культурною спадщиною України, переосмисленням її минулого і сьогодення.

Список використаних джерел

1. Berezivska L. D., Pinchuk O. P., Hopta S. M., Demyda Y. F., Sereda K. V. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Інформ. технології і засоби навчання*. 2022. Т. 87, № 1. С. 1–17. Doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>.
2. Березівська Л. Д. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського як інтегратор і поширювач педагогічного біографічного знання. *Укр. пед. журнал*. 2015. № 3. С. 209–216.
3. Самоплавська Т. О. Демков Михайло Іванович (1859–1939). *Українська педагогіка в персоналіях* : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ, 2005. Кн. 2 : XX століття. С. 129–136.
4. Белкіна Н. І. Освітня діяльність і педагогічні погляди М. І. Демкова (1859–1939) : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки» / Ніжин. держ. пед. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин, 1998. 181 с.
5. Белкіна Н. І. Український педагог Михайло Іванович Демков. *Шлях освіти*. 1998. № 4. С. 36–38.
6. Белкіна Н. І. Михайло Демков. *Сіверян. літопис*. 1998. № 4. С. 63–66.
7. Пуха І. В. До біографії М. І. Демкова. *Тези доповідей та повідомлень на конференції, присвяченій підсумкам науково-дослідної роботи за 1965 рік* / Запоріж. держ. пед. ін-т. Запоріжжя, 1966.
8. Особиста справа Демкова М. І. // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 166. Оп. 12. Спр. 2078.
9. Демков Михайло Іванович. *Український національний біографічний архів* : наук.-інформ. проєкт Ін-ту біогр. дослідж. / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. URL: http://biography.nbuv.gov.ua/components/search_uba/pers_card1.php?id=1000032224 (дата звернення: 17.05.2023).
11. Видатні педагоги України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; наук. керівник проєкту Л. Д. Березівська. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України* : офіц. сайт. Київ, 2008–2022. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 17.05.2023).

UDC 37(091)(477)-51Демков:929(03)

KH. V. SEREDA
ORCID: 0000-0002-4510-7173
Researcher of the Department
of Pedagogical Source Studies and Biographistics at
V. O. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine
e-mail: seredak83@gmail.com

THE FIGURE OF M. I. DEMKOV (1859–1939) IN ENCYCLOPEDIC BIOGRAPHICAL DICTIONARIES

Abstract. An attempt has been made to investigate the representation of the figure of Mykhailo Ivanovych Demkov in encyclopedic biographical dictionaries. The expediency of a wide presentation of biographical information about outstanding persons in encyclopedic biographical dictionaries in the Internet space has been substantiated.

Keywords: M. I. Demkov, teacher, encyclopedic biographical dictionary, pedagogical biography, digital biography.

УДК [016:929Сухомлинський]:82-6

Л. В. СУХОМЛИНСЬКА
ORCID ID: 0000-0003-3055-5392
науковий співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, м. Київ
e-mail: 1408koala@gmail.com

ЕПІСТОЛЯРНА СПАДЩИНА В. СУХОМЛИНСЬКОГО У БІОБІБЛІОГРАФІЧНОМУ ПОКАЖЧИКУ «В. О. СУХОМЛИНСЬКИЙ: ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ»

Анотація. У тезах акцентовано увагу на актуальності аналізу епістолярної спадщини В. Сухомлинського як джерела сучасних історико-педагогічних досліджень, зокрема, сухомлиністики. Досліджено покликання на опубліковані епістолярії, що увійшли до біобібліографічного покажчика «Василь Олександрович Сухомлинський: до 100-річчя від дня народження» (2018). Наголошено, що значний масив неопублікованих листів педагога потребує глибокого аналізу та оприлюднення.

Ключові слова: В. Сухомлинський, листи, епістолярна спадщина, кореспонденти, бібліографічний покажчик.

Останніми роками у сучасних наукових підходах до історико-педагогічних досліджень зростає кількість розвідок про внесок окремих діячів освіти у розвиток гуманітарної науки з позицій феноменологічного, мікроісторичного підходів, історії повсякдення, тобто історії «знизу». Нині вони набувають виняткової актуальності, оскільки слугують додатковими джерелами інформації про їхнє життя і творчість. Ця тенденція повною мірою стосується спадщини Василя Сухомлинського, 100-річчя від дня народження якого у 2018 р. було включено у календар пам'ятних дат і відзначалося на рівні ЮНЕСКО. Й хоча аналізу його праць присвячена значна кількість досліджень, вони переважно розглядають його педагогічний доробок.

Залишається малодослідженою постать педагога, його професійні та особисті зв'язки з сучасниками (посадовцями, науковцями, вчителями, вихователями закладів дошкільної освіти, письменниками, батьками, здобувачами освіти), які відбувалися переважно через листування – основний спосіб комунікації середини ХХ ст. Епістолярна спадщина В. Сухомлинського досить значна: за нашими підрахунками